

סימן קפו

בדיקה לפני ואחרי תשמיש

נדה יא. - יא:

משנה – ופעמים צריכה להיות בודקת - שחרית ובין השמשות, ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה.

גמרא – ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה - א"ר יהודה אמר שמואל: לא שנו אלא באשה עסוקה בטהרות, דמגו דבעיא בדיקה לטהרות - בעיא נמי בדיקה לבעלה, אבל אינה עסוקה בטהרות - לא בעיא בדיקה.

נדה יב.

בעא מיניה רבי זירא מרב יהודה: אשה מהו שתבדוק עצמה לבעלה? אמר ליה: לא תבדוק. ותבדוק, ומה בכך? אם כן - לבו נוקפו ופורש.

[1] אשה שיש לה וסת קבוע – שלא בשעת וסתה

שיטת כל הפוסקים: לא צריכה בדיקה, לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש (דהבדיקות שהוזכרו בגמ' הם לאשה שעסוקה בטהרות), ואדרבה אין לה לבדוק.¹

שיטת הרמב"ם: לפני תשמיש לא צריכה לבדוק עצמה מן הדין אלא משום צניעות, אבל לאחר תשמיש – גם היא צריכה לבדוק את עצמה בעד שלה וגם הוא צריך לבדוק עצמו בעד שלו (דחימוד תשמיש גורם לדם שיבוא). והא דמוקי לה בגמ' באשה עסוקה בטהרות ס"ל דקאי אעדים דלפני תשמיש.

קפד"א: שו"ע – דעת הרמב"ם. רמ"א – כרוב הפוסקים.

קפ"א: שו"ע – דעת רוב הפוסקים + דעת הרמב"ם. רמ"א הכריע כדעת רוב הפוסקים.

[2] אשה שאין לה וסת קבוע

שיטת רש"י ועוד: לא צריכה בדיקה, לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש (דהבדיקות שהוזכרו בגמ' הם לאשה שעסוקה בטהרות).²

שיטת הרי"ף ע"פ הב"י: צריכה בדיקה (כיון שראיותיה באות בלי סדר כלל, שלא ככל הנשים, יש לחוש שמא גם התשמיש יגרום לה לראות דם), אלא שכתב שלא צריכה בדיקה כל ימיה, אלא רק בג' פעמים ראשונות (לאחר שפסק דם הבתולים) ואז אם לא ראתה דם – הוחזקה שאינה רואה מחמת תשמיש ומותרת להלך בלי בדיקה. ולשיטתו גם האשה וגם הבעל צריכים

¹ ומה שנאמר בנדה יג. שכל היד המרבה לבדוק בשנים הרי זה משובח - היינו שלא בשעת תשמיש. ודלא כהג"מ בשם רבינו שמחה דהא דאמר רב יהודה לא תבדוק - אחר תשמיש קאמר, אבל קודם תשמיש מצוה כדתנן כל היד המרבה לבדוק בנשים משובחת.

² והביא רש"י פירוש נוסף (שגם אשה שאינה עסוקה בטהרות צריכה בדיקה לבעלה) ודחה אותו.

בדיקה לאחר תשמיש, ולפני תשמיש הוא מחלוקת אם צריכה בדיקה [ראב"ד ודרכ"מ: לא. ב"י: כן].

שיטת הרי"ף ע"פ הראב"ד³ והש"ך: לא צריכה בדיקה. כרש"י⁴. אלא שבאשה שנולד בה ריעותא שראתה פעם אחת מחמת תשמיש בזה צריכה בדיקה ג' פעמים וכנ"ל.

שיטת הרא"ש בשם ר"ח [ולא מלאו לנו להקל נגדן]: צריכה בדיקה לפני תשמיש ולאחר תשמיש (והטעם דאשה שאין לה וסת אין לה חזקת טהרה כיון שעלולה לראות כל שעה), אבל הבעל אינו צריך לבדוק כלל.

שיטת הרמב"ם: צריכה בדיקה לפני תשמיש ולאחר תשמיש (והטעם כנ"ל), וגם הבעל צריך לבדוק עצמו לאחר תשמיש.

שו"ע קפ"ב פסק כשיטת הרי"ף (ע"פ המבואר בב"י), ואח"כ הביא את שיטת הרמב"ם והרא"ש⁵.

רמ"א – כתב בשבט הלוי שמשמעות הרמ"א שסובר כרמב"ם והרא"ש.

ש"ך פסק כשיטת רש"י וכרי"ף לפי ביאורו, וכתב שכמדומה שכן עמא דבר.

תוה"ש כתב דאין להקל נגד פסק השו"ע והרמ"א, אבל מ"מ במקום שנהגו להקל אין להחמיר כי יש להם גדולי פוסקים שיסמכו עליהם.

חוו"ד כתב ג"כ דאין להקל נגד פסק השו"ע והרמ"א, אלא דכתב דכל הבדיקה הזו (כשאינה עסוקה בטהרות) אין צריכה בדיקת חורים וסדקים אלא רק בקינוח סגי⁶ רק שתשהה העד על גופה שיעור וסת (המבואר לקמן קצ/א דהיינו כדי שתקנה בחורים וסדקים) דכי האי שיעורא שוהה הדם לבוא. וכתב דהקינוח צריך להיות בשעה שאינה שוכבת אפרקיד (דכותלי בית הרחם מעמידים הדם בשעה ששוכבת אפרקיד), וסיים שזה יכול כל אדם לעשות וראוי לעשות כן לחוש לדברי ר"ח ולרב הפוסקים והשו"ע והרמ"א ומי יבוא אחריהם להקל.

דינים נוספים:

- מעוברת ומניקה - אע"פ שאין לה וסת קבוע, מ"מ דינה כאשה שיש לה וסת קבוע. (תוה"ש, פת"ש)
- אשה שהיה לה וסת קבוע ונעקר או השתנה לשאינו קבוע – צריכה לבדוק כמו בעלת וסת שאינו קבוע (ואף לנוהגות כרי"ף, והרי כבר שימשה הרבה פעמים ולא ראתה מחמת תשמיש, אעפ"כ תבדוק ג"פ אחר השתנה וסתה, כי אפשר שגם טבעה השתנה והתשמיש גורם לראיה). (דרכי טהרה)
- אם ראתה פעם אחת בליל תשמיש אפילו במופלג מהתשמיש – מחוייבת שוב בדיקה אחר תשמיש כיון דאתיילד לה ריעותא פעם אחת: ואם היא אשה שאין לה וסת צריכה ג"פ בדיקה שתתחזק באין רואה מחמת תשמיש, וביש לה וסת אינה צריכה בדיקה רק פעם אחת אח"כ ואם לא מצאה שוב אינה צריכה בדיקה (חוו"ד).

³ ומתאים לשיטת הראב"ד ברואה מחמת תשמיש דקמייטא לא ממניינא (להלן סימן קפ"ז).

⁴ וביאר הש"ך דכל הראשונים לא הבינו שיטת הרי"ף.

⁵ בפשטות משמע גם מהשו"ע קפ"ד/ט ו-קפ"ט/ד דלא פסק כרא"ש והרמב"ם אלא מותרת לבעלה ללא בדיקה. [אמנם, משמע קצת מהט"ז ומנקה"כ שם שהבינו שהשו"ע פסק כשיטת הרא"ש והרמב"ם.]

⁶ וכך כתב גם בסד"ט. אך בטהרת הבית הביא פוסקים שסוברים דגם בזה צריך בדיקת חורים וסדקים, וע"כ הכריע דמן הדין סגי בקינוח, ואם החמירה על עצמה לעשות בדיקת חורים וסדקים תבוא עליה הברכה.

[3] אשה שיש לה וסת חצי קבוע

שו"ע קפ"ג פסק **כתה"ד** שאשה שאינה רואה בפחות מי"ד ימים אחר טבילתה אבל לאחר י"ד ימים אין לה קבע – הדין הוא שעד י"ד יום דינה כדין אשה שיש לה וסת קבוע ומי"ד יום דינה כאשה שאין לה וסת קבוע.

[ולפי"ז לשיטת השו"ע שפסק דבאין לה וסת קבוע צריכה ג"פ הראשונים לבדוק כדי שתתחזק באינה רואה מחמת תשמיש, צריכה לעשות בדיקות אלה אחר י"ד יום דאז יש לה דין אשה שאין לה וסת קבוע]

הח"ד חולק על דין תה"ד.